

EVALUERING AF STU

Maj 2015

Indhold

Indledning	2
Generelt om STU-uddannelsen	3
STU i Aabenraa	4
Datagrundlag for evalueringen	5
Ad 1) Analyse af de 71 STU-forløb, der er afsluttet fra 2011 til udgangen af 2014	5
Ad 2) Opgørelse over disse tidligere STU-elevs aktuelle (primo 2015) bo-situation, forsørgelsesgrundlag og beskæftigelse	6
Ad 4) Spørgeskemaundersøgelse blandt fagpersoner.....	6
Ad 5) Interview med 6 tidligere STU-elever.....	6
Sammenfatning.....	7
Vurderer de unge, at der har været udbytte af forløbene?	8
Har forløbene i de tre år, de varede, på en hensigtsmæssig måde spillet sammen med andre foranstaltninger til de unge (fx anbringelse, botilbud og anden støtte efter Serviceloven, LAB lov mv.)?.....	9
Har forløbene bragt de unge tættere på arbejdsmarkedet?	10
Har forløbene givet de unge varige personlige, sociale og faglige kompetencer, som reducerer behovet for støtte efter Serviceloven i deres voksenliv?.....	12
Hvor mange af de unge er kommet til at bo selv?	14
Er der i forløbene opnået andre resultater, som varigt gavner de unge?	14
Hvordan er resultaterne set i forhold til de unges funktionsniveau?.....	14
Oversigt over pris pr. forløb i forhold til funktionsniveau og resultat. Er der sammenhæng imellem pris og resultat?	15
Lever forløbene op til lovens formål?.....	17
Konklusion og anbefalinger	17
Love og regler	18
Bilag 1	19

Indledning

Børne- og Uddannelsesudvalget godkendte i november 2014 kommissorium for evaluering af Den Særligt Tilrettelagte Ungdomsuddannelse (STU). Denne rapport er udarbejdet på basis af dette kommissorium.

Formålet med evalueringen er en vurdering af, om de opnåede resultater står mål med de anvendte ressourcer. Evalueringen skal på grundlag af en analyse af de gennemførte STU-forløb besvare følgende spørgsmål:

- Lever forløbene op til lovens formål?
- Har forløbene i de tre år de varede på en hensigtsmæssig måde spillet sammen med andre foranstaltninger til de unge (fx anbringelse, botilbud og anden støtte efter Serviceloven, LAB lov mv.)?
- Vurderer de unge, at der har været udbytte af forløbene?
- Har forløbene bragt de unge tættere på arbejdsmarkedet?
- Har forløbene givet de unge varige personlige, sociale og faglige kompetencer, som reducerer behovet for støtte efter Serviceloven i deres voksenliv?
- Hvor mange af de unge er kommet til at bo selv?
- Hvordan er resultaterne set i forhold til de unges funktionsniveau?
- Oversigt over pris pr. forløb i forhold til funktionsniveau og resultat.
- Er der sammenhæng imellem pris og resultat?
- Er der i forløbene opnået andre resultater, som varigt gavner de unge?

Rapporten indledes med en kort introduktion til STU og den såkaldte Aabenraa-model. Dernæst beskrives det datagrundlag, som evalueringen baseres på, efterfulgt af en sammenfatning af evalueringens hovedpunkter. Derefter følger en uddybende redegørelse for evalueringens resultater i forhold til hvert af de ovennævnte spørgsmål. Rapporten afsluttes med en konklusion og forslag til udviklingsområder.

Generelt om STU-uddannelsen

STU (Ungdomsuddannelse for unge med særlige behov) er en 3-årig ungdomsuddannelse for unge op til 25 år, der ikke kan gennemføre anden ungdomsuddannelse. Det vil sige, at alle muligheder for at gennemføre en anden uddannelse med alle de støttemuligheder, der kan komme i spil, skal være udtømte.

Der er ikke noget minimumskrav til en ungs funktionsniveau for at blive optaget på STU. Har den unge et meget lavt funktionsniveau, skal undervisningen tilpasses dette niveau. Alle unge i målgruppen har et retskrav på at få STU.

Formålet med uddannelsen er, at den unge opnår "personlige, sociale og faglige kompetencer til en så selvstændig og aktiv deltagelse i voksenlivet som muligt og eventuelt til videre uddannelse og beskæftigelse"¹.

STU'en skal indeholde fag og aktiviteter, herunder bo-undervisning², der

- fremmer den unges personlige udvikling og mulighed for at deltage selvstændigt og aktivt i samfundslivet,
- fremmer den unges evne til at indgå i sociale sammenhænge og til at få et selvstændigt og aktivt fritidsliv og
- er rettet mod udvikling af kompetencer til brug i uddannelses- eller beskæftigelsessituationer.³

Uddannelsen skal i videst muligt omfang tilrettelægges under hensyntagen til den unges kvalifikationer, modenhed og interesser⁴.

STU er en individuelt tilrettelagt uddannelse, hvor hver ung får sin egen 3-årige uddannelsesplan. Uddannelsesplanen laves af UU-vejlederen i samarbejde med den unge og forældrene (hvis den unge er under 18 år) og indeholder mål for, hvad den enkelte unge skal lære i løbet af STU'en.

Uddannelsen skal indeholde

- 1) En almindelig del, der retter sig mod den unges personlige og sociale udvikling kombineret med samfundsfag. Der kan heri indgå fag, der udvikler den unges kommunikation, viden og indsigt i samfundsforhold, bo-undervisning, selvstændig livsførelse, husholdning, økonomi og kendskab til offentlige tilbud samt anvendelse af hjælpemidler i forbindelse med uddannelsen.
- 2) En specifikt målrettet del, der skal støtte udviklingen af den unges interesser og evner samt særlige færdigheder. Der kan heri indgå fag, der støtter den unges fritids- og interessebetonede aktiviteter. Der kan også indgå fag, der forbereder til og giver træning i beskæftigelsesmæssige aktiviteter, herunder virksomhedsbesøg, undervisning i arbejdsmarkedsforhold og forberedelse og træning med henblik på praktik i virksomheder og institutioner.
- 3) Praktik i virksomheder og institutioner, der bidrager til at opfylde målene i uddannelsesplanen, og hvor den unge i praksis får mulighed for at afprøve tilknytning til arbejdsmarkedet. Praktik er dog ikke mulig for alle unge i STUs målgruppe. Hvor

¹ STU-loven § 1

² Dvs. undervisning i indkøb, madlavning, rengøring, vask, hygiejne, økonomi m.m.

³ STU-loven § 6

⁴ STU-loven § 4

meget/lidt praktik, der skal indgå i forløbet, fastsættes efter en konkret og individuel vurdering af den unge, og den unges/forældrenes ønsker til forløbet skal vægtes højt.⁵

STU i Aabenraa

STU i Aabenraa Kommune foregår efter en særlig "Aabenraa-model". I princippet er alle STU-elever i Aabenraa Kommune elever på STU Aabenraa. Men STU Aabenraa laver ikke selv undervisning for STU-elever. Skolen er en matrikelløs uddannelsesinstitution uden ansatte lærere. I stedet køber skolen undervisning på et eller flere uddannelsessteder, som vurderes at kunne tilbyde den undervisning, der kan opfylde målene i den unges uddannelsesplan. Der er således stort fokus på den enkelte unge, og hvert STU-forløb skræddersyes individuelt til den unge.

Arbejdet med at sammensætte det skræddersyede tilbud til den enkelte unge sker i tæt samarbejde mellem STU Aabenraa og UU, som har et indgående kendskab til de unge forud for starten på STU.

"Aabenraa-modellen" betyder, at STU Aabenraa arbejder sammen med en lang række uddannelsessteder. Evaluering af dette samarbejde indgår ikke direkte i kommissoriet for denne evaluering. Alligevel kan det i denne sammenhæng være relevant at nævne, at tilbagemeldingen fra et møde i maj 2015 med repræsentanter for uddannelsesstederne viser, at der er udbredt tilfredshed med samarbejdet.

Andelen af indbyggere i Aabenraa Kommune, der visiteres til STU, ligger på linje med andre kommuner - lidt højere, end tilfældet er på landsplan, men lidt lavere end gennemsnittet for Sydjylland + Fyn⁶.

⁵ STU-bekendtgørelsen §9

⁶ Se bilag 1

Datagrundlag for evalueringen

Kommissoriet for evalueringen lægger op til, at analyserne baseres på eksisterende materiale og viden, og at der som udgangspunkt ikke skal indhentes nye informationer fra de unge og deres forældre. Til supplerung af det eksisterende datamateriale er der dog foretaget en spørgeskemaundersøgelse blandt fagpersoner i Aabenraa kommune, der i deres arbejde er i berøring med STU-elever. Der er desuden gennemført interviews med udvalgte unge.

Evaluering er dermed baseret på følgende datakilder:

- 1) analyse af de 71 STU-forløb, der er afsluttet fra 2011 til udgangen af 2014
- 2) opgørelse over disse tidligere STU-elevs aktuelle (primo 2015) bo-situation, forsørgelsesgrundlag og beskæftigelse
- 3) En opgørelse over de STU-elever, der har afbrudt deres uddannelse fra årgang 2011 til 2014
- 4) en spørgeskemaundersøgelse blandt fagpersoner i Ungdommens Uddannelsesvejledning, Børn og Familie, Jobcentret, Handicap og Psykiatri samt Visitation og Rehabilitering
- 5) interview med 6 tidligere STU-elever⁷

NB: Det er vigtigt at være opmærksom på, at der ikke eksisterer en kontrolgruppe til sammenligning. Alle, der har ønsket en STU og er i målgruppen, har et retskrav og har fået tilbud om uddannelsen. Vi har dermed ingen viden om, hvordan det ville være gået unge i STU-målgruppen, hvis de ikke havde fået en STU.

Der findes heller ikke en beskrivelse af hvilke forventninger, der ville have været til den enkelte unge, hvis han/hun ikke havde fået en STU, i forhold til kompetencer, funktionsniveau, mulighed for at bo alene, behov for støtte efter Serviceloven og muligheder på arbejdsmarkedet.

Ad 1) Analyse af de 71 STU-forløb, der er afsluttet fra 2011 til udgangen af 2014

Der er udarbejdet en samlet oversigt over de 71 STU-forløb, der er afsluttet fra 2011 til og med 2014. I oversigten indgår en liste over de uddannelsessteder/"leverandører", der har været involveret i hvert enkelt forløb på henholdsvis 1., 2. og 3. år af uddannelsen.

Det er ikke umiddelbart muligt at sammenligne og konkludere noget generelt om resultater/udbytte af STU-forløbene på baggrund af uddannelsesplanerne, der i sagens natur beskriver vidt forskellige forløb og opererer med vidt forskellige mål. De 71 unge, der siden 2011 og frem til udgangen af 2014 har afsluttet en STU i Aabenraa Kommune, har derfor afsluttet 71 forskellige uddannelsesforløb.

Derfor er de individuelle mål, der er beskrevet i den enkelte unges uddannelsesplan, blevet grupperet i tre områder:

1. De mål, der handler om faglige/beskæftigelsesrettede kompetencer
2. De mål, der handler om personlige kompetencer og kompetencer til almindelig daglig livsførelse (= ADL)
3. De mål, der handler om sociale kompetencer

⁷ I et af interviewene deltog den unges mor

For hvert af områderne er graden af målopfyldelse vurderet i hvert enkelt STU-forløb. Vurderingen er angivet som en score mellem 1 og 5, hvor 1 er udtryk for ingen eller en meget lav grad af målopfyldelse, og 5 er udtryk for, at det pågældende mål er nået fuldt ud. På den måde bliver det muligt at måle og sammenligne resultaterne.

Det er dog vigtigt at være opmærksom på, at vurderingen i forhold til score er baseret på en gennemgang af uddannelsesplaner, som er formuleret meget forskelligt, og hvor formen har udviklet sig gennem årene. Der indgår også et væsentligt element af tolkning og subjektiv vurdering i en sådan "oversættelse" af prosa til tal. Dertil kommer, at scoren også indeholder et element af vurdering af, om målene i uddannelsesplanen har været realistiske.

Ad 2) Opgørelse over disse tidligere STU-elevs aktuelle (primo 2015) bo-situation, forsørgelsesgrundlag og beskæftigelse

Opgørelsen er baseret på de oplysninger, der er tilgængelige i Aabenraa Kommunes systemer primo 2015. Der er ikke indhentet oplysninger på de unge, der er fraflyttet kommunen.

Ad 4) Spørgeskemaundersøgelse blandt fagpersoner

Spørgeskemaet er udsendt til relevante medarbejdere i UU, Børn og Familie, Jobcentret, Handicap & Psykiatri og Visitation & Rehabilitering. 25 medarbejdere har besvaret spørgeskemaet, og heraf har de 13 rent faktisk i deres arbejde haft berøring med unge, der har afsluttet et STU-forløb. Det er resultaterne af besvarelserne fra disse 13 medarbejdere, der indgår i denne rapport. Det drejer sig om:

- 1 medarbejder fra UU
- 2 medarbejdere fra Børn og Familie
- 4 medarbejdere fra Jobcentret
- 1 medarbejder fra Handicap & Psykiatri
- 5 medarbejdere fra Visitation og Rehabilitering

Ad 5) Interview med 6 tidligere STU-elever

To medarbejdere fra sekretariatet har gennemført individuelle interviews med de 6 unge⁸. Der var truffet aftale om yderligere et interview, men den unge dukkede ikke op. Derudover er 3 unge blevet kontaktet vedr. interview, men de har enten ikke besvaret henvendelsen eller ikke ønsket at deltage.

De unge interviewpersoner må ikke ses som fuldstændigt repræsentative for STU-målgruppen som helhed. Der er bevidst udvalgt en gruppe unge med et funktionsniveau, som gør dem i stand til at deltage i et interview på en meningsfuld måde.

⁸ For den ene unges vedkommende sammen med mor

Sammenfatning

Evalueringen viser, at STU-forløbene i Aabenraa Kommune lever op til lovens formål, og at de unge generelt udvikler sig ganske betydeligt både personligt, fagligt og socialt i løbet af STU-uddannelsen. Dette skal sammenholdes med, at Aabenraa Kommune er en af de få kommuner, der formår at holde sig inden for den økonomiske ramme for STU-uddannelsen. Alt tyder således på, at de opnåede resultater i høj grad står mål med de anvendte ressourcer.

Blandt fagpersonerne, vurderes det, at STU som hovedregel spiller godt sammen med diverse foranstaltninger, der måtte være i spil i forhold til den enkelte unge.

Der er tilfredshed med udbyttet af forløbene blandt de unge, som fortæller, at de har fået mere selvtillid, blevet mere selvstændige og har fået nye venner. STU'en har også været med til at spore dem ind på det, de beskæftiger sig med efterfølgende, hvad enten det er et job på det ordinære arbejdsmarked eller beskyttet beskæftigelse.

STU-eleverne er en gruppe, der i sagens natur befinder sig langt fra arbejdsmarkedet, og beskæftigelsesperspektivet er da heller ikke obligatorisk ifølge formålsformuleringen for STU. De fleste tidligere STU-elever, nemlig 64 %, er på førtidspension efter STU'en. Af dem har enkelte dog et løntilskudsjob/skånejob samtidig med pensionen, mens andre er i beskyttet beskæftigelse. 7 % er i fleksjob, og 9 % af de unge er i ordinær uddannelse eller beskæftigelse.

De unge, der er blevet interviewet i forbindelse med evalueringen, mener selv, at STU'en har bragt dem tættere på arbejdsmarkedet. De kommunale fagpersoner, der har haft berøring med unge, der har gennemført en STU, er mere delte på spørgsmålet.

Som udgangspunkt er det ikke et selvstændigt mål for STU'en at reducere behovet for støtte efter serviceloven, men der er en sandsynlig sammenhæng mellem den unges udbytte af STU og behovet for støtte efterfølgende. Den udvikling af personlige og sociale kompetencer, som evalueringen viser, at langt de fleste STU-elever gennemgår, må antages i en eller anden grad at reducere behovet for støtte. Det underbygges af, at stort set alle fagpersonerne vurderer, at STU-forløbene i en eller anden grad reducerer støttebehovet hos de unge efterfølgende.

De fleste fagpersoner mener også, at STU-forløbene giver andre resultater, som gavner de unge. Det kan være tid til at modnes, livskvalitet og indsigt i egne kompetencer.

Af de unge, der stadig bor i Aabenraa Kommune efter STU'en, bor 67 % i egen bolig – størstedelen dog med en eller anden form for støtte. 12 % bor i bofællesskab, mens 19 % stadig bor hjemme og 2 % på døgninstitution.

Evalueringen peger på en tendens til, at den gruppe unge, der får størst udbytte af STU-uddannelsen, er unge, der får opbakning og støtte hjemmefra. De unge, der får det mindste udbytte af STU-uddannelsen, synes ofte at være unge med store socio-emotionelle vanskeligheder eller multiple funktionsnedsættelser.

Det er ikke muligt at finde nogen statistisk sammenhæng mellem pris og resultatet af STU-forløbene.

I det følgende gennemgås resultaterne af evalueringen i forhold til hvert enkelt af de spørgsmål, som opstilles i kommissoriet.

Vurderer de unge, at der har været udbytte af forløbene?

Det tilgængelige materiale indikerer, at der generelt er tilfredshed med udbyttet af forløbene. Der foreligger dog ikke nogen egentlig systematisk opgørelse over tilfredsheden hos de unge/forældrene.

Af interviewene med de 6 tidligere STU-elever fremgår, at de alle mener, at de har fået udbytte af deres STU-forløb. Det gælder også en ung, som efterfølgende er overgået til ordinær EUD-uddannelse. De unge fortæller, at de har udviklet sig personligt, fået mere selvtillid og blevet mere selvstændige. Flere af dem har gennem uddannelsen fået venner, som de stadig ser. For alle 6 interviewpersoner har STU-forløbet også været med til at spore dem ind på, hvad de gerne ville beskæftige sig med efterfølgende, og flere af dem har fået kontakt til deres nuværende arbejdsplads via praktik i STU.

En af de unge interviewpersoner fortæller, at han gerne ville have haft mere faglig undervisning og synes, at kravene til ham i begyndelsen af STU'en var for lave. I et andet interview vurderer moderen til en af de unge, at der ikke skete nogen nævneværdig udvikling i den unges færdigheder i dansk og matematik i løbet af STU'en. Det gør der dog ifølge moderen nu efterfølgende, hvor den unge har fået skånejob i en fotoforretning.

T. bekræfter, at han har været glad for STU'en og har lært noget. Det bedste ved at være på STU'en var at få nye kammerater og at lære noget nyt og ekstra indenfor det, man allerede kan.
STU har gjort T. bedre til at være alene hjemme. Han kan også hjælpe med at gøre rent og har nu faste pligter hjemme.
Han synes, at han blev bedre til det med computerne undervejs og kan i hvert fald løse problemer på sin egen computer.... STU hjalp T. til at finde ud af, hvad han skulle lave, og hvor han gerne vil arbejde senere.

S. mener, at han har flyttet sig en del i løbet af STU'en. Han havde svært ved at tage sig sammen inden, men er blevet bedre til at hanke op i sig selv...
S. havde bl.a. botræning. Han lærte en lillebitte smule, men interesserer sig ikke for det....
Undervejs i STU-forløbet var S. i praktik som mekaniker hos en mekaniker og på et lager. På lageret fandt han ud af, at lagerarbejde var godt.
S. var også i praktik i den virksomhed, hvor han arbejder nu, og da han havde været der i tre måneder, kom chefen og tilbød et fast job...
S. var glad for at være på Meritten. Der var gode lærere, som man kunne have det sjovt med... Han nævner 5-6 navne som venner mødt på STU, og han har mødt sin kæreste på STU.

J. har haft et godt STU-forløb - forløbet har i høj grad handlet om personlig udvikling. Han er blevet bedre til at modtage kritik og til at kommunikere med andre, og selvværdet er blevet bedre. Vennerne siger, at der er sket meget. Motionen har ført til vægttab, og det giver også et løft i selvværdet.
Hvis J. ikke havde været på STU, ville han nok have været en helt anden person, mener han.

På 2. år flyttede L. fra EFA til Meritten, og det var GODT for ham. Stor ros til dem, siger han, og de har også gjort det godt for andre. De var gode til at håndtere L., som han var. L. har udviklet sig meget personligt og kan hjælpe andre med at håndtere "uroen". Han fik sine bedste venner på STU og ser dem stadig....
I løbet af STU var L. i praktik hos en mekaniker og en landmand. Det var her, han fandt ud af, at han ikke skulle være fodermeister, for det ville være for hårdt for ham at være i landbruget. Derfor prøvede han helt nye veje og kom i praktik på Røde Kro. Han vidste med det samme, at det var kokkevejen, han skulle.
L. opfatter ikke STU som en uddannelse - det er en vej, mange kan vælge, fordi de har nogle problemer. STU vil hjælpe dem til at se, hvad de kan...

Både K. og mor mener, at STU har været godt.
...da K. startede på STU, kom der mere plads til at forholde sig til hans specifikke behov, end der havde været tidligere...
K. blev mere selvstændig i løbet af STU - især i løbet af det sidste år. Han mener selv, at han kan klare flere og andre opgaver nu... K. er meget mere udadvendt og åben nu...
Der skete dog ikke rigtig nogen udvikling i skolefærdighederne i løbet af STU. Det gør der til gengæld nu (hvor K. arbejder i skånejob i en fotoforretning).

K. udbryder spontant, at hun har haft et godt forløb på STU - hun kan overskue meget mere nu. Hun synes selv, at hun har flyttet sig meget. Forældrene kan også se stor forandring, mener K.. De kan mærke, at hun tør mere og har fået mere selvtillid.

En indikator for tilfredsheden med udbyttet af STU kunne være antallet af unge, der vælger at afbryde uddannelsen undervejs. I Aabenraa Kommune drejer det sig om 17 unge i perioden frem til udgangen af 2014.

Afbrydelsen er dog ikke nødvendigvis udtryk for manglende tilfredshed med uddannelsesforløbet. I tabel 1 herunder ses en oversigt over årsagen til, at de unge er faldet fra. For i hvert fald 9 af disse unge, er der en "god" forklaring på afbrydelsen, nemlig at de er flyttet fra kommunen eller er overgået til anden uddannelse eller job. 5 af de unge er enten slet ikke mødt frem på uddannelsen (2 unge) eller har fortrudt deres ønske om STU (3 unge).

Tabel 1. Årsager til afbrydelse af STU

Fraflyttet kommunen	6
Mgl. fremmøde på uddannelsen	2
Ikke i stand til at gennemføre som planlagt pga. sin fysiske/psykiske tilstand	3
Overgik til ordinært job/fleksjob/ordinær uddannelse	3
Fortrød sit ønske om STU	3

Alt i alt tegner der sig et billede af tilfredshed med udbyttet af uddannelsen. En medvirkende årsag kan være den løbende opfølgning på uddannelsesplanen, der sikrer, at evt. problemer med manglende udbytte af uddannelsesforløbet kan tages i opløbet.

Har forløbene i de tre år, de varede, på en hensigtsmæssig måde spillet sammen med andre foranstaltninger til de unge (fx anbringelse, botilbud og anden støtte efter Serviceloven, LAB lov mv.)?

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at fagpersonerne som hovedregel oplever, at STU spiller godt sammen med diverse foranstaltninger, der måtte være aktuelle i forhold til den enkelte unge.

11 af de 13 respondenter – svarende til 85 % - angiver, at det fungerer på en hensigtsmæssig måde i alle eller i de fleste tilfælde.

Tabel 2. Har STU-forløbene spillet sammen med andre foranstaltninger på en hensigtsmæssig måde? (Ved foranstaltninger menes fx anbringelse, botilbud og anden støtte efter Serviceloven eller LAB-loven mv.)

I alle tilfælde	3
I de fleste tilfælde	8
I ca. halvdelen af tilfældene	1
I enkelte tilfælde	0
Slet ikke	0
Ikke besvaret	1

Det er i øvrigt fast procedure, at den unges sagsbehandler inviteres med til alle opfølgningsmøder i hele STU-forløbet, hvilket kan være med til at understøtte samspillet. På 3. år af STU'en deltager også en jobkonsulent fra Jobcentret i de to faste opfølgningsmøder.

Der ser dog også ud til at være potentiale for forbedringer i samspillet. 1 af respondenterne svarer, at samspillet kun foregår på en hensigtsmæssig måde i ca. halvdelen af tilfældene. Det suppleres af moderen til K., der i forbindelse med interview udtrykker ønske om bedre koordinering mellem kommunale instanser, så den unge f.eks. kunne få et relevant botilbud i forlængelse af bo-træningen i STU-uddannelsen. Der findes dog ikke nogen undersøgelse af, hvordan STU-eleverne/forældrene generelt oplever samspillet mellem STU og diverse foranstaltninger for de unge.

Har forløbene bragt de unge tættere på arbejdsmarkedet?

STU-eleverne er i sagens natur den gruppe unge, der befinder allerlængst fra ordinær uddannelse og beskæftigelse. Det understreges af formålsformuleringen for STU-uddannelsen, hvor der tales om at opnå

”personlige, sociale og faglige kompetencer til en så selvstændig og aktiv deltagelse i voksenlivet som muligt og **eventuelt** til videre uddannelse og beskæftigelse.”

For størstedelen af STU-eleverne vil ordinær beskæftigelse på almindelige vilkår være udelukket⁹. Når der i STU-uddannelse arbejdes med beskæftigelsesrettede mål, vil der i de fleste tilfælde være tale om at udvikle kompetencer og forfølge interesser, der retter sig mod forskellige former for beskyttet beskæftigelse.

Som det fremgår af tabel 3 herunder, er 6 af de unge (= 9 %) i ordinær uddannelse eller beskæftigelse efter STU'en. De fleste, nemlig 44 (= 64 %), får førtidspension¹⁰, men af dem er 4 (svarende til 6 % af samtlige STU'er) samtidig i en form for løntilskudsjob/skånejob på det ordinære arbejdsmarked. 5 af de unge (= 7 %) er i fleksjob. Om disse tal er tilfredsstillende, må bero på de enkelte interessenters forventninger og ønsker – der foreligger ikke i lovgrundlaget for STU nogen målsætning, som kan danne grundlag for sådan en vurdering¹¹.

Tabel 3. Forsørgelse/beskæftigelse efter STU

	Antal	Procent
Førtidspension	28	41 %
Førtidspension + beskyttet beskæftigelse	12	17 %
Kontanthjælp	7	12 %
Ordinær uddannelse eller beskæftigelse	6	9 %

⁹ Jf. Evaluerings af STU, Ministeriet for Børn og Undervisning, 2012, side 15

¹⁰ Førtidspensionsreformen, der trådte i kraft 1. januar 2014, betyder, at der nu ses et noget andet billede. Størstedelen af de elever, der aktuelt er i gang med STU-uddannelsen, er på uddannelseshjælp, og kun et mindretal på førtidspension.

¹¹ Jf. Evaluerings af STU, Ministeriet for Børn og Undervisning, 2012, side 15

Fleksjob	5	7 %
Uddannelseshjælp	5	5 %
Førtidspension + løntilskudsjob/skånejob	4	6 %
Revalidering	1	1 %
I alt	69 ¹²	100 %

Tallene i tabel 3 kan tænkes at have en sammenhæng med den generelle beskæftigelsessituation. Desuden kan det formodentlig have betydning, hvilke ressourcer der har været mulighed for at trække på fra Job og Afklaring samt Handicap og Psykiatri i form af tid hos sagsbehandlere og jobkonsulenter, mentorordninger m.v.

Blandt de seks unge, der har deltaget i interviews, er der en klar opfattelse af, at de er kommet tættere på arbejdsmarkedet som et resultat af deres STU-forløb. Det positive syn på egne beskæftigelsesmuligheder skal sammenholdes med, at der er tale om en gruppe velfungerende unge i "den høje ende". De interviewede unge fortæller, at STU-forløbet har givet dem både faglige, personlige og sociale kompetencer, der gør, at de er kommet tættere på arbejdsmarkedet eller i egentlig beskæftigelse.

De kommunale fagpersoner er delt på spørgsmålet, om STU-uddannelsen har bragt de unge (hvor det er relevant) tættere på arbejdsmarkedet.

Ud af 12 respondenter mener 4, at de unge "i de fleste tilfælde" eller "i alle tilfælde" er kommet tættere på arbejdsmarkedet. Omvendt mener 7 ud af 12, at det kun er "i enkelte tilfælde" eller "slet ikke", at de unge er kommet tættere på arbejdsmarkedet.

Der foreligger ikke data for, hvad forventningerne hos fagpersonerne var inden STU, men en af dem skriver i en uddybende kommentar: "De unge, jeg har, er langt fra arbejdsmarkedet, hvorfor det ikke har været muligt at få dem på det ordinære arbejdsmarked."

Tabel 4. Hvis det har været relevant for den unge, har forløbene så bragt de unge tættere på arbejdsmarkedet?

I alle tilfælde	1
I de fleste tilfælde	3
I ca. halvdelen af tilfældene	1
I enkelte tilfælde	3
Slet ikke	4
Ved ikke	1

Svarene kan ses som en afspejling af, at vi i STU har at gøre med en målgruppe, som pr. definition er meget langt fra arbejdsmarkedet.

De uddybende kommentarer indikerer også, at der kan være forskel på hvilken forståelse af arbejdsmarkedet, den enkelte respondent svarer ud fra:

"hvis arbejdsmarked er lig beskæftigelse af alle typer fra skåne- til ordinært job og uddannelse, så "de fleste"

¹² Ud af de 71 unge, der har afsluttet STU, mangler der oplysninger på 1 ung, og en af de unge er afdøet ved døden.

”Det er de færreste STU-elever, der efter endt STU er tættere på arbejdsmarkedet i en form, så de kan blive afklaret. Men de er selvfølgelig på rette vej”

I relation til den sidste kommentar skal det bemærkes, at STU netop ikke er et afklaringsforløb, men en ungdomsuddannelse.

Har forløbene givet de unge varige personlige, sociale og faglige kompetencer, som reducerer behovet for støtte efter Serviceloven i deres voksenliv?

Som udgangspunkt er det ikke et selvstændigt mål for STU'en at reducere behovet for støtte efter Serviceloven, men der er naturligvis en sammenhæng mellem den unges udbytte af STU og behovet for støtte efterfølgende.

Herunder ses fordelingen af de unges score på de enkelte uddannelsesmål, samt den gennemsnitlige score for alle unge på hvert uddannelsesmål. Langt de fleste unge scorer højt i forhold til deres individuelle uddannelsesmål, og den gennemsnitlige score vurderes til at være relativt høj. Der synes at være en tendens til, at de unge udvikler sig mest i forhold til de personlige kompetencer, og mindst i forhold til de faglige, men der er ikke basis for at drage for alt for bastante konklusioner pga. af den usikkerhed, der er indbygget i opgørelsen af score (se side 6).

Tabel 5. Oversigt over resultater indenfor de tre grupper af mål i uddannelsesplanerne:

Personlige kompetencer og ADL¹³

Score	1	2	3	4	5
Antal	1	4	11	12	34

Sociale kompetencer

Score	1	2	3	4	5
Antal	4	5	7	19	35

Faglige/beskæftigelsesrettede mål

Score	1	2	3	4	5
Antal	5	4	8	6	29

Gennemsnitlig score

Mål	Personlige	Sociale	Faglige/beskæftigelsesrettede
-----	------------	---------	-------------------------------

¹³ ADL = Almindelig Daglig Livsførelse

	kompetencer / ADL	kompetencer	kompetencer
Score	4,19	4,085	3,96

Analysen indikerer, at den overvejende del af de unge har flyttet sig i en positiv retning i forhold til deres uddannelsesmål. Det er sandsynligt, at den udvikling af personlige og sociale kompetencer, der sker gennem STU-forløbet, vil gøre de unge mere selvstændige og selvhjulpne og dermed i en eller anden grad reducere behovet for støtte. Der eksisterer dog - som tidligere nævnt - ikke data for forventningen til støttebehovet, hvis den unge ikke havde fået en STU, og dermed ikke noget at holde resultaterne af STU-forløbet op imod.

Det tilgængelige datamateriale fortæller, at der er opnået positive resultater, men kan dog ikke fortælle, om der er tale om varige resultater. Der er tilfælde, hvor den positive udvikling er vendt efter afslutningen af STU'en, og hvor den støtte, som den unge har modtaget, ikke har været tilstrækkelig til at modvirke dette¹⁴.

Spørgeskemaundersøgelsen blandt fagpersoner viser, at de, der har besvaret spørgsmålet, stort set alle vurderer, at STU-forløbene i en eller anden grad reducerer behovet for støtte efter Serviceloven hos de unge. Mønsteret er det samme, hvad enten der spørges til personlige, sociale eller faglige kompetencer. Der er dog en svag tendens til, at det mest er udviklingen af de personlige kompetencer og lidt mindre de faglige kompetencer, som fagpersonerne oplever, bliver udviklet gennem STU-uddannelsen, og som reducerer behovet for støtte i voksenlivet.

Tabel 6. Har forløbene givet de unge varige kompetencer, der reducerer behovet for støtte efter Serviceloven?

	Personlige kompetencer	Sociale kompetencer	Faglige kompetencer
I alle tilfælde	1	1	1
I de fleste tilfælde	4	4	2
I ca. halvdelen af tilfældene	5	4	4
I enkelte tilfælde	3	3	4
Slet ikke	0	0	1
Ved ikke	0	1	1

En af fagpersonerne peger i en uddybende kommentar på, at behovet for støtte især reduceres, hvis den unge har været på f.eks. Tinnetgaard, Troldkærskolen eller Rødding Fagskole i løbet af STU'en, mens den samme udvikling ikke ses, hvis den unge udelukkende har været på Meritten. Det er i den forbindelse værd at notere, at på både Rødding, Tinnetgaard og på Troldkærskolen bor den unge på skolen under forløbet, hvilket kan bidrage til, at den unge tager et større spring rent udviklingsmæssigt alene i kraft af, at han/hun kommer hjemmefra. Skal den unge have et tilbud med bo-del som en del af sin STU-uddannelse, kræver det dog, at Visitation og Rehabiliterings-afdelingen i Social- og Sundhedsforvaltningen bevilger midler til det.

¹⁴ Jf. bilag 2 "Samlet oversigt over forløb"

Hvor mange af de unge er kommet til at bo selv?

Tabel 7 viser de unges boligsituation efter endt STU. Som det fremgår, er der 10 af de unge, der bor i egen bolig uden støtte.

Tabel 7. Oversigt over unges bolig efter endt STU

Type	Egen bolig uden støtte	Egen bolig med støtte	Bofællesskab	Ved forældre	Døgn-institution	Fraflyttet kommunen
Antal	10	27	7	11	1	16
% af de unge, der stadig bor i kommunen	18 %	49 %	12 %	19 %	2 %	(ikke med i %-beregningen)

Det er ikke muligt at sige noget om, hvordan boligsituationen for de unge havde været uden STU, ligesom vi ikke har viden om, hvad forventningerne til de unges boligsituation var forud for STU.

Tallene ovenfor afspejler også kommunens serviceniveau. Hvis man reducerer/begrænser muligheden for at blive visiteret til bofællesskab eller få støtte til at bo i egen bolig, vil det kunne betyde, at flere af de unge i STU-målgruppen kom til at i egen bolig uden støtte – eller at de blev boende hjemme hos forældrene.

Er der i forløbene opnået andre resultater, som varigt gavner de unge?

9 af de 12 fagpersoner, der har forholdt sig til spørgsmålet, svarer bekræftende på, at der i STU'en er opnået andre resultater, som varigt gavner de unge. Det svarer til 75 %. Af de uddybende kommentarer fremgår, at resultaterne kan være:

- tid til at modnes
- livskvalitet
- personlig udvikling
- indsigt i egne kompetencer
- erfaring indenfor arbejdsmarkedet
- udvikling af kompetencer til at bo alene

Hvordan er resultaterne set i forhold til de unges funktionsniveau?

De mål for STU-uddannelsen, som indgår i de individuelle uddannelsesplaner, tager udgangspunkt i den enkelte unges funktionsniveau. De tilgængelige data giver dog ikke mulighed for at vurdere og kategorisere de unges funktionsniveau på et objektivt grundlag.

Når resultaterne indenfor de tre grupper af mål er blevet vurderet og udtrykt som en score mellem 1 og 5 (se tabel 5 side 9), er der tale om en vurdering i forhold til målene – ikke den unges funktionsniveau. En udvikling, der vurderes til en score på 5 (= at det pågældende mål er nået fuldt ud), kan dække over vidt forskellige grader af udvikling. Hos en STU-elev med et meget lavt funktionsniveau vil et realistisk mål se helt anderledes ud end hos nogle af de bedre fungerende STU-elever. Men hvis målet er nået fuldt ud, vil det udløse en score på 5 hos dem begge.

For at belyse spørgsmålet nærmere er der foretaget en analyse af de 10 STU-forløb, hvor de unge har den laveste gennemsnitsscore, sammenlignet med 10 tilfældigt udvalgte STU-forløb fra gruppen, hvor den unge har opnået max-gennemsnitsscoren på 5. Undersøgelsen viser klare forskelle mellem de to grupper:

Gruppen af STU-elever, der har en høj score, har generelt et godt bagland/netværk, som har støttet og bakket op om de unge undervejs i uddannelsesforløbet. Der er tale om forløb, hvor det er lykkedes af få placeret de unge de(t) sted(er), der har kunnet "flytte dem". Der er en overrepræsentation af forløb, hvor den unge har haft et helhedstilbud (med bo-del) i hele eller dele af uddannelsen.

Gruppen af STU-elever med den laveste score omfatter unge med meget forskelligt funktionsniveau, forskellig baggrund og forskelligartede udfordringer og behov. I denne gruppe er det kun en halvdel, der vurderes at have kunnet hente opbakning fra deres bagland under STU-uddannelsen.

5 af de 10 vurderes til at have massive socio-emotionelle vanskeligheder. Disse vanskeligheder har ikke altid været fuldstændigt udredt og beskrevet ved indgangen til STU og kan være en væsentlig del af forklaringen på det lave udbytte af uddannelsen.

2 af de 10 har massive multiple funktionsnedsættelser, og det kan i de tilfælde diskuteres, om det overhovedet giver mening at tale om et uddannelsesforløb.

Når disse 10 unge scorer lavt, kan det selvfølgelig også have sammenhæng med målene. Hvis de er sat for højt i forhold til tidsperspektivet for uddannelsen, vil det automatisk føre til en lav score. For enkelte af de unge har målene formodentlig været for optimistiske. Netop det vurderes at være en årsag til, at 2 af de unge - som lider af meget svær autisme - ikke scorer højere end 2.5. Skulle scoren være højere, ville det kræve et længere uddannelsesforløb, end STU giver mulighed for.

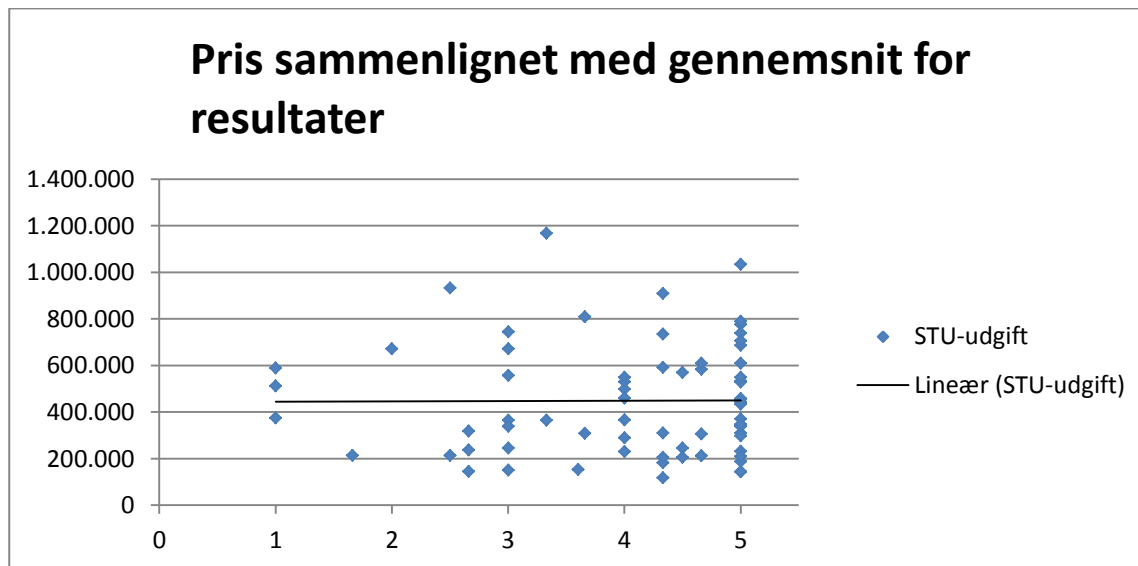
Endelig kan det for enkelte af de unge være en medvirkende årsag til den lave score, at de ikke har ønsket at flytte fra den by, der bor i, for at tage imod et undervisningstilbud et andet sted. Det har betydet, at indholdet af STU'en ikke er blevet det optimale set ud fra et uddannelses- og udviklingsmæssigt perspektiv.

Oversigt over pris pr. forløb i forhold til funktionsniveau og resultat. Er der sammenhæng imellem pris og resultat?

I Bilag 2 "Samlet oversigt over forløb" fremgår prisen for hver enkelt uddannelsesforløb. I opgørelsen indgår kun de STU-relaterede udgifter. Andre kommunale udgifter til de unge er ikke medregnet, da det er vanskeligt at bestemme hvilke udgifter, der evt. har indflydelse på STU-forløbet.

I Figur 1 er prisen på det enkelte STU-forløb blevet sammenlignet med de enkeltes resultater (gennemsnittet for alle tre mål).

Figur 1. Pris sammenlignet med gennemsnit for resultater

Der kan ikke findes nogen statistisk sammenhæng mellem pris og resultat af det enkelte forløb.

Dette kan primært tilskrives, at der er store forskelle i prisen for de enkelte STU-forløb. Prisen for det samme STU-forløb kan f.eks. variere alt efter hvilken lovgivning, bo-delen (som ikke opgøres i undersøgelsen) er bevilliget efter. Eksempelvis koster uddannelsesdelen på Troldkærskolen mere, hvis bo-delen er efter Servicelovens §85, end hvis den er efter §107. Desuden kan prisen på det samme forløb være afhængigt af den unges forsørgelsesgrundlag. Eksempelvis koster et år på Rødding Fri Fagskole

- 68.280 kr., hvis eleven er under 18 år ved kursusstart,
- 81.930 årligt, hvis den unge er på pension og
- 203.814 kr. årligt, hvis den unge er på uddannelseshjælp

Den samlede økonomiske forudsætning for et STU-forløb er knap 215.000 kr pr. årselev. Beløbet skal dække alle omkostninger:

- administration
- vejledning
- afklaring
- betaling af uddannelsesforløb
- befordring til uddannelsesstedet
- undervisningsmidler

Modsat situationen i de fleste andre kommuner lykkes det faktisk i Aabenraa Kommune at holde sig indenfor denne ramme – uden at der er grund til at antage, at kvaliteten af Aabenraa Kommunes STU-tilbud ikke er fuldt på højde med tilbuddet i andre kommuner¹⁵.

Lever forløbene op til lovens formål?

Formålet med ungdomsuddannelsen er, at den unge opnår ”personlige, sociale og faglige kompetencer til en så selvstændig og aktiv deltagelse i voksenlivet som muligt og eventuelt til videre uddannelse og beskæftigelse”
STU-loven, § 1, stk. 1

Generelt må det konkluderes, at forløbene lever op til lovens formål, og at de unge udvikler sig både personligt, fagligt og socialt i løbet af STU-uddannelsen. Et uddybende billede af kompetenceudviklingen hos STU-eleverne findes på side 12.

Hvert enkelt uddannelsesforløb tilrettelægges indenfor formålets rammer med udgangspunkt i den enkelte unges kvalifikationer, modenhed og interesser. Og uddannelsesplanen justeres løbende, hvis der sker ændringer i dette udgangspunkt.

I langt de fleste uddannelsesplaner indgår mål for både personlige, sociale og faglige kompetencer. I de tilfælde, hvor fokus i uddannelsesplanen er koncentreret om to (eller måske kun ét) af områderne, er det som regel begrundet i den unges funktionsniveau. Den unge kan f.eks. have så vidtgående handicap, at det ikke er realistisk at sætte mål for faglige kompetencer. Der er også eksempler på, at en uddannelsesplan for en STU-elev har fokus på f.eks. sociale og faglige kompetencer, fordi det er på netop de områder, at denne unge har behov for at lære og udvikle sig.

Konklusion og anbefalinger

Denne evaluering tegner et billede af STU i Aabenraa som en generelt velfungerende uddannelse med rigtig gode resultater, der stemmer fint overens med formålet for uddannelsen.

Dette skal sammenholdes med, at Aabenraa Kommune er en af få kommuner, der formår at holde sig indenfor den økonomiske ramme, der er for STU-uddannelsen.

Alt tyder således på, at de opnåede resultater i høj grad står mål med de anvendte ressourcer.

Evalueringen peger dog på mulige udviklingsområder:

- Optimering af samarbejdet om at få den unge godt videre efter afslutning af STU – både inden uddannelsen afsluttes og efterfølgende. En mulighed kunne være en form for udslningsperiode efter afslutning af STU-uddannelsen, hvor den unge følges særligt tæt med henblik på at sikre, at de kompetencer, der er opnået gennem uddannelsesforløbet, holdes ved lige.
- Bedre udredning før uddannelsesstart for unge med socio-emotionelle vanskeligheder. Udredningen danner et vigtigt fundament for tilrettelæggelse af et optimalt uddannelsesforløb.

¹⁵ Den gennemsnitlige udgift til selve undervisningsdelen alene er på ca. 152.000 kr. pr. årselev i Aabenraa Kommune. Det giver i gennemsnit 63.000 kr til finansiering af de øvrige udgifter forbundet med et STU-forløb.

I forhold til fremtidige evalueringer kunne følgende overvejes:

- Systematisk måling af tilfredsheden med forløbet hos elever/forældre ved afslutning af uddannelsen, gerne i form af en skala med mulighed for kommentarer.
- Indførelse af en form for kvantitativ vurdering af graden af målopfyldelse ved afslutning af et STU-forløb. Det vil gøre fremtidige evalueringer mere præcise og sammenlignelige.

Love og regler

STU-loven: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=158171>

STU-bekendtgørelsen: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=160798>

STU-vejledningen: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=139222>

Bilag 1

STU-elevtal i forhold til befolkningstal (2013-tal)

	STU- elever	Befolkningstal 4. kvartal	% af befolkning
Odense	146	195598	0,0746%
Ærø	5	6406	0,0781%
Langeland	10	12736	0,0785%
Nyborg	25	31251	0,0800%
Tønder	31	38282	0,0810%
Kerteminde	20	23697	0,0844%
Sønderborg	67	75423	0,0888%
Vejen	38	42615	0,0892%
Kolding	84	89960	0,0934%
Gns. DK	5579	5602628	0,0996%
Varde	50	49890	0,1002%
Vejle	113	109458	0,1032%
Aabenraa	62	58935	0,1052%
Gns. SydDK	1275	1198704	0,1064%
Billund	28	26268	0,1066%
Svendborg	67	58011	0,1155%
Fredericia	60	50311	0,1193%
Assens	52	41071	0,1266%
Nordfyn	37	29095	0,1272%
Esbjerg	150	115046	0,1304%
Haderslev	84	55990	0,1500%
Faab.Midtf	83	51078	0,1625%
Middelfart	63	37583	0,1676%

Kilde, elevtal

<http://statweb.uni-c.dk/databanken/uvmDataWeb/ShowReport.aspx?report=EAK-bestand-usb>

Kilde, befolkningstal:

<http://www.statistikbanken.dk/statbank5a/SelectTable/Omrade0.asp?SubjectCode=02&ShowNews=OFF&PLanguage=0>